

Eesti Vee-ettevõtete Liidu (EVEL) spetsialistide Läti õppereis

15- 17 aprill 2019

Kokkuvõte

Lisainfo:

Eesti Vee-ettevõtete Liit

Koduleht: www.evel.ee

E- post: evel@evel.ee

Lauri Lagle - inseneeria nõunik, lauri.lagle@evel.ee, tel. +372 51 22 587

Aprill 2019

1. Õppereisi eesmärk

Õppereisi peamiseks eesmärgiks oli saada ülevaade Läti tänasest veekäitluse olukorrast ja koguda infot lätlaste tulevikuplaanide kohta.

Teades eelinfona, et lätlastele avanesid Euroopa Liidu toetusmeetmed sarnasel perioodil, kui Eestile seadsime õppereisil ülesandeks selgitada välja, millised olid suuremahuliste investeeringute perioodidel Läti vee-ettevõtete tehnilised eelistused ja kuidas nad on lahendanud täna nende varade opereerimise. Samuti laiendada silmaringi nii riiklikke regulatsioonide kui ka veemajanduse üldise ülesehituse poolelt.

Ning kõige peamine - lisaks individuaalsele teadmiste kogumisel kasutada grupi eelist, algatada nähtu üle kohene arutelu.

2. Varasemad EVEL õppereisid

Taani Kuningriik	– 2014
Belgia Kuningriik	– 2015
Šveitsi Konföderatsioon	– 2016
Portugali Vabariik	- 2017
Soome Vabariik	- 2017
Hispaania Kuningriik	- 2018

3. Läti veemajandussektorist üldiselt

Valdavalt tegeleb Lätis vee-ettevõtlusega selleks ellu kutsutud äriühingud, mis kuuluvad ühele või mitmele kohalikule omavalitusele.

Omandikuuluvus on seotud teeninduspiirkonnaga s.t. sarnaselt Eestile osutab vee-ettevõtte tavaliselt teenust piirkonnas, mille omavalitsuse omandisse ettevõtte kuulub.

Üldises plaanis olid Eesti ja Läti veemajandussektori nii tehnilised lahendused kui ka igapäevased opereerimistegevused üsna sarnased. Suurimad erinevused puudutasid tööjõu kasutust ja sette käitlust. Töötajate arv teenindava elaniku kohta on Lätis pisut suurem seetõttu, et Eesti vee-ettevõtete teeninduspiirkonnad on seoses viimaste aastate ühinemistega kujunenud suuremateks, kui Lätis. Tendents, et ühinemistel võetakse ühinevast vee-ettevõttest ainult osad töötajad üle tingibki olukorra, kus teeninduspiirkonnad küll laienevad, kuid töötajate arv suureneb pisut, kui sedagi.

Veel torkas silma, et lätlaste tehnoloogia on automaatika ja kaugvalve osas pisut lihtsam. Grupis tekkis arutelu, kas Eestis laialdaselt kasutuses olevad andurid ja automaatika tagavad elektrivarustuse katkemisel teenuse järjepidevuse? Sellisel juhul on lihtsam tehnoloogia eeliseks. Samuti ei eelda lihtsam tehnoloogia suuremahulisi investeeringuid, mis tulevikus nõuavad amortiseerudes täiendavaid investeeringuid. Reoveepuhastuses olid valdavaks klassikalised läbivoolupuhastid. Eestis viimasel ajal laia kasutust leidvaid annuspuhasteid ei olnud.

Eestis suureks murelapseks olev reoveesette käitlus on Põhja-Lätis lahendatud lihtsalt – kogu veetustatud reoveesete suunatakse põllumajanduslikku metaantanki. Edasine settekäitlus on juba metaantanki omaniku mure.

Heitvee väljundnäitajad on üldiselt kõrgemad, kui Eestis. Läti linnades on üldfosfori piirmäär 2 mg/l kohta ning väiksemates asulates isegi kõrgem.

Põhja-Lätis kasutatakse toorvee ammutamiseks samu põhjaveekihte, mis Eestis ning nõuded joogivee nõuetele on sarnased Eestile.

Mis veel silma torkas oli see, et asulavahelised teed oli rohkem korras, kui riigimaanteed.

4. 15.04.2019 – esimene päev

4.1 Valmiera linna vee-ettevõtte – Valmieras Udens

Valmiera vee-ettevõtte pakub vee- ja kanalisatsiooniteenust ca 22 000 elanikuga Valmiera linnale. Valmiera linn on omapärane seetõttu, et piirkonna tööstusettevõtted on hakanud tööjõu ligimeelitamiseks ehitama uusi korterelamuid. Seega on tegemist piirkonnaga, kus võiks hakata elanikkond suurenema.

Vee-ettevõtte tegevus on seotud mitme valdkonnaga. Lisaks vee-teenusele osutatakse piirkonnale soojavarustust, pakutakse laboriteenuseid ja teostatakse erinevaid ehitustöid. Ettevõtte eelmise aasta käive oli 8 milj eur ja kasum ca 0,5 milj. Suurima osa kasumist ca 30% moodustasid vee- ja soojavarustuse välised teenused.

Ettevõttes töötab 38 töötajat.

12 % kuivainesisaldusega sete antakse üle piirkonna põllumajandusettevõtetetele kuuluvale metaantanki operaatorile.

Teenuse hind 2,37eur/m³ on püsinud ca 5 aastat muutumatuna.

4.2 Smiltene piirkonna vee-ettevõtte – Smiltene NKUP

Sarnaselt Valmierale tegeleb ettevõtte mitmes kommunaalsektoris. Lisaks veeteenusele osutatakse linnahooldusteenuseid ja elamute haldust. Smiltene vee-ettevõtte teeninduspiirkond hõlmab lisaks Smiltene linnale veel seitse linnaümbruse piirkonda.

Selleks, et näidata väiksemate piirkondade vee- ja reoveeobjektide arengut, tutvustas vee-ettevõtte kahte erinevat piirkonda, millest ühes viidi läbi Euroopa Liidu kaasfinantseerimisel ulatuslikud rekonstrueerimistööd ja teises mitte. Mõlema piirkonna reoveepuhastid kasutasid järelpuhastitena biotiike

Smiltene NKUP on kehtestanud kõigis teenindavates piirkondades ühtse teenuse hinna - 2,82 eur/m³.

5. 16.04.2019 teine päev

5.1 Cesis vee-ettevõtte - **Vinda**

Cesise vee-ettevõtte teostab lisaks vee- ja reoveeteenustele ka sademevee opereerimist. Seejuures kuuluvad sademevee rajatised samuti vee-ettevõtte bilanssi.

Hämmastas see, et kuigi ettevõtte viib pidevalt ellu Euroopa Liidu kaasfinantseeringuga projekte on suudetud projektide omaosa katta vee-ettevõtte enda vahenditest ning laenu ei ole võetud. Lisaks tasub ettevõtte omanikule iga-aastaselt väikeseid dividende – 11 500 eur/aastas.

Töötajaid on ettevõttes 33. Esimest korda räägiti ka sektori palkadest. Vee-ettevõttes on keskmine töötasu 750 eur/ kuus neto. Lisaks töötasule võimaldatakse igale töötajale 5 nädalast puhkust.

Arvestades, et Cesis asub küngastel, siis reovee juhtimiseks ülepumplaid ei kasutata. Kogu linnast kogutav reovesi suunatakse isevoolselt peapumplasse, kust see pumbatakse edasi reoveepuhastisse.

Teenuse tariif – 2.20 eur/m³.

5.2 Sigulda vee-ettevõtte - **SIA Saltavots**

Kogu gruppi hämmastas, kuidas ettevõtte on suutnud vanast veetornist nii ilusa kontori rajada. Sellised märgilised objektid tutvustavad väga hästi, pigem silma eest varjul olevat veemajandussektorit.

Sigluda on tuntud turismi piirkonnana ning seetõttu puuduvad reoveepuhastuses ka tüüpiliselt tööstusekliente puudutavad mured.

Teenuse tariif – 2,48 eur/m³

5.3 Limbazi vee-ettevõtte - **SIA Limbažu Komunālserviss**

Ettevõtte pakub vee- ja reoveeteenuseid Limbazi linnale ja linna ümbruses olevale 6-le asulale. Linnas on kokku ca 7500 elanikku.

Ettevõttes töötab 33 töötajat. Lisaks vee- ja reoveeteenustele osutab ettevõtte linna puhastusteenuseid. Sellega on seletatav ka ettevõtte suur töötajaskond. Suuremad probleemid on seotud kohaliku piimatööstusega, kelle eelpuhasti on täielikult amortiseerunud ning vee-ettevõtte olmereoveepuhastisse suunatakse oluliselt kõrgemate kontsentratsioonidega reovett kui vastuvõtuvõime võimaldab. Varasemalt on tehtud kliendile nn sümboolne trahv, kuid peatselt on väljastamisel tegelikele kuludele vastav nõue. Ettevõtte kasutab tarbijatele joogivee suunamiseks veetorne, mis aitavad ühtlustada tarbimistippe, olles samal ajal ka kuluefektiivsed.

Huvitav oli see, et II astme pumpla sisetorustik oli valmistatud PE_torudest.